

II. BIENALE SLOVENSKE NEODVISNE ILUSTRACIJE

UVODNA OBRAZLOŽITEV

Prvi bienale slovenske neodvisne ilustracije je nastal zaradi soočanja s praktičnimi problemi pri rabi ilustracije v vsakdanjem vizualno likovnem prostoru. Ideja za redefinicijo ilustracije, se je izkazala za izredno potrebno, saj so se povabljeni avtorji z navdušenjem odzvali povabilu z mnogokrat slišanim razlogom, da je o njenih kontekstih rabe premalo govorjenega in premalo videnega. Ilustracija danes ne more biti več ujeta zgolj v parametre knjižne, založniške ilustracije, saj se povezuje praktično z vsemi mediji sodobnih likovnih praks, ki pa jo zaradi nefleksibilnega izobraževalnega programa, mnogokrat obravnavajo pejorativno in jo izključujejo iz posvečenih področij slikarstva in grafike. V širšem kontekstu dojemanja vizualne kulture kateregakoli kulturnega okolja, pojem ilustracije igra pomembno vlogo v vizualnem izobraževanju, kontekstualni rabi kot tudi sami "izgradnji kulturnega okolja samega". Danes govoriti o Sodobni ilustraciji, je več kot samoumevno, saj zaradi svoje organskosti in spremenljivosti, na katero seveda vpliva razvoj novih medijev in dostopnost tehnoloških orodij (ter sam vzpon ustvarjalnega razreda), ilustracija pridobiva popolnoma nove razsežnosti, ki presegajo dosedajšnje definicije, da je "ilustracija - risba, slika kot pojasnilo, okras (tiskanega) besedila" (SSKJ).

RAZLAGA NAZIVA BIENALA

BIENALE

Odločitev za predstavitev razstave neodvisne ilustracije v obliki bienala izhaja iz dejstva, da je za boljše razumevanje njenih teoretskih in praktičnih okvirov ter za izboljšanje pogojev pri publiciranju ilustracije potrebno kontinuirano skupinsko delo. Bienale služi izbranim avtorjem kot

stična točka, s pomočjo katere lahko delujejo ter predstavljajo svoje delo v obdobju dveh let, ko končno tudi sami postanejo selektorji in izberejo avtorje, ki se bodo predstavljali v naslednjem bienalu.

SLOVENSKE

Potreba po predstavitvi sodobne slovenske nacionalne ilustracije se je pojavila zaradi visoke kvalitete njene produkcije in izredno omejenih možnosti predstavljanja. Eden izmed ciljev bienala je tudi iskanje definicij in novega identifikacijskega elementa znotraj omenjenega medija. Poudarjamo tudi, da na področju Slovenije zaradi široke komercializacije ilustracije obstaja velika teoretična reflektivna kritična vrzel, ki jo želimo zapolniti. Ilustracija je tako mnogokrat postavljena na nikogaršnjo zemljo, ker jo zavračajo tako umetniške institucije kot tudi dostikrat komercialna oblikovalska stroka, zaradi pomanjkanja opredelitve in razumevanja tega področja. Posledično tovrstne odprte strukture ne najdejo svojega mesta niti v izobraževalnem sistemu niti na področju kulturne politike.

NEODVISNE

Neodvisna ilustracija je tista, ki je izključena iz ustaljenih publicističnih okvirov. Razlog za njeno izključenost je predvsem neustreznost definicije medija. Razume se namreč kot klasična likovna disciplina, ki je organsko povezana zgolj in samo s knjigo. Publikacije, ki vključujejo ilustracijo jih izključujejo zaradi drugačnih estetskih in konceptualnih pristopov. Neodvisna ilustracija je izključena iz svojega lastnega polja, saj nima možnosti prezentiranja na obstoječih bienalih, ker je eden izmed ključnih kriterijev selekcije prav predčasna publikacija v knjigi, kar pa mnogo avtorjev niti ne zanima, saj govorimo o širšem pojmu ilustracije, ki ni zgolj knjižna, ampak eksperimentalna in se pojavlja v različnih medijih animaciji, stripu, slikarstvu, oblikovanju itn. Pomen neodvisnosti se ne skriva v neodvisnosti avtorjev in njihove vpletenosti v komercialne ali nekomercialne sfere, temveč v pristopu Bienala neodvisnih do njihovega dela. Bienale neodvisnost zagovarja predvsem v zagotavljanju necenzurirane avtonomne cone, kjer avtor "neodvisno" ustvarja sam svoj lasten izdelek brez posega druge in tretje osebe v sam vizualno vsebinski zgled. Neodvisnost lahko Bienale zagotavlja tudi in predvsem skozi nivo svoje lastne neodvisnosti ter skozi naravo selekcioniranja naslednikov vsakega bienala.

ILUSTRACIJE

Bienale bo ponudil platformo za teoretično redefinicijo pojma ilustracije in predstavil njene eksperimentalne razsežnosti. Okvirno lahko razdelimo ilustracijo na tri širša polja delovanja statična, dinamična in eksperimentalna ilustracija. Statična ilustracija je namenjena raziskovanju polja ilustracije brez dimenzije časa – gibanja (karikatura, otroška ilustracija, strip, ulične poslikave, produktna ilustracija, ilustracija v oblikovanju -kolaži, ilustrativne tipografije, ilustrativni logotipi, maskote, virtualni karakterji).... Ilustracija je v hibridnem svetu podob lahko prisotna tudi v giblјivih medijih. Opredeljujemo jo kot dinamično ilustracijo, ki se nahaja v vseh medijih, kjer je prisotno gibanje, animaciji, spletni ilustraciji, ilustraciji za interaktivne igre in v multimedjskih intervencijah. Nekateri sodobni pristopi izražanja se izmikajo možnostim kategorizacije. Njihova izključitev ali neustrezna opredelitev pa bi jih lahko ohromila, zato dopuščamo tudi popolnoma inovativne pristope oziroma eksperimentalno ilustracijo, ki se pojavlja kot glasbeni VJ, prostorske instalacije in druge še neodkrite možnosti.

SELEKCIJA KOT PODPORA NEODVISNOSTI BIENALA NEODVISNIH

Pobudnik 1. bienala slovenske neodvisne ilustracije je pri izboru avtorjev upošteval predvsem zagotavljanje kar največje heterogenosti in hibridnosti stilskih povezav v katerih se ilustracija pojavlja. Po tem, ko si je pobudnik zgolj prvo leto pridržal pravico do izbire avtorjev (ob večkratnih pogovorih z različnimi avtorji, ki so pomagali s predlogi oblikovati prvi izbor), je bienale svojo pot začelo s sodelovanjem 40. avtorjev na povabilo. Ti avtorji dedujejo selektorstvo, pri čemer lahko vsak od njih čez dve leti povabi novega avtorja po lastni izbiri. Isti avtorji pri naslednjem bienalu ne smejo sodelovati. Kvaliteto produkcije na ta način samostojno sooblikuje neodvisna ilustracijska stroka, torej avtorji sami in ne institucije oziroma založbe. Mnogo izbranih avtorjev je mlajše generacije, vendar so na svojem področju že pokazali zelo dobre rezultate, ki so med drugim pripomogli k redefiniciji in razširitvi polja uporabe ilustracije. Zelo dobro je način selektorstva in posledice definirala kustosinja Dunja Kukovec novembra 2007 ob prvi pregledni razstavi bienala z naslovom Neodvisnost druge stopnje:

Saša Kerkoš je kot idejni vodja projekta zasnovala bienalno strukturo, ki predstavlja enega najbolj inovativni pristopov v politikah reprezentacije. Tako kot predstavljene ilustracije prebijajo modernistični pojem oz. kontekst ilustracije, tudi bienale prebija utirjene bienalske, kuratorske

oz. selektorske prakse. Vsi avtorji, ki se bodo predstavili v časovnem obdobju dveh let, bodo za 2. bienale, ki bo potekal med 2009 in 2010, sami predlagali avtorje. Torej 2. bienale slovenske neodvisne ilustracije se bo, še bolj kot prvi, izmaknil vertikalnemu in hierarhičnemu koncipiranju umetniških prireditev in bo generiran s pomočjo skupnosti same. Gre za neke vrste odmik od kuratorskega in selektorskega totalitarizma, za pluralizem glasov in enakomerno porazdeljeno možnost izbiranja; tako se so-ustvarja platforma, ki zaničuje vladanje manjšine nad večino in ustvarja neodvisno in participatorno skupnost. Če bi takšne in podobne strategije prenesli v zemeljsko, profano in vsakodnevno življenje, bi nazadnje tudi v Zairu vsi imeli dovolj hrane, ali pa v indijskih tovarnah dovolj velike plače, da bi lahko vsaj 1x na 10 let odpotovali kam dlje od sosednje vasi.

Da, popolno ignoriranje enakopravne participatornosti in politike konsenza, so življenje na planetu privedle do točke kjer so razlike med enakimi, torej med nami, tako bizarne in zasidrane v mlakužah morale, obenem pa podkrepljene z vladavino groteskno-liberalne tržne ekonomije, da je večina zemljanov življenje zamenjala z bledenjem po reki, polni jezov, nedostopnih bregov, preprek, blata in gnoja. Oni na suhem še kar naprej mečejo pesek v oči tistim, ki so premočeni. Zato je pomembno, da si v sodobnem svetu najprej neodvisen od uveljavljenih in vsiljenih miselnih konceptov, kakor tudi institucionalnih struktur, ki razlike v dostopu in distribuciji obravnavajo kot privzeto vrednost. Ko enkrat postaneš neodvisen, si pripravil temelje za pot, ki bo kontinuirano vključevala različne posameznike in njihove potrebe. Kako prosim? Odpirati neko področje, ga na novo ali neodvisno misliti dovoljuje in predvsem spodbuja k temu, da podobnosti in afirmacije ne iščemo samo v kanoniziranih socioloških, zgodovinskih ali umetnostnih mrežah, ampak tudi zunaj ustaljenih okvirjev. Na bienalu je ravno zato vključitev avtorjev iz navidežno drugih področij tako zelo pomembna. Med njimi niso samo formalne in čutne podobnosti, ki s skupinskim nastopom tvorijo inkluziven, nov in drugačen svet; tak pristop namreč nagovarja ljudi, ki prereditko pomislijo, da ima slovenski nogometaš veliko več skupnega z brazilskim nogometašem, kot pa s slovenskim študentom filozofije. Čemu potem diskriminacija na podlagi barve kože in zakaj bienale ilustracije naj ne bi vključeval tudi umetniških praks, ki v formalnem, izraznem ali procesualnem smislu niso 'čisto prava' ilustracija. Kaj sploh je 'čisti prav', ko smo že tolikokrat napisali, da enostavno ne obstaja. In da je edina prihodnost v upoštevanju. Točno tega. V nenehnem stremenu in boju za sistem, ki bo gradil na enakomerni dostopnosti dobrin, znanja in vseh presežkov, ki jih ustvari produktivno življenje slehernika. Življenje, ki vdira v umetnost, za umetnost, ki prihaja iz življenja.

(Dunja Kukovec, nov.07, zaščiten s CC)